

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-862

5.11.2019

Fremtind Forsikring AS (Tidligere SpareBank 1 Skadeforsikring AS)

Bygning - innbo (kombinert)

Forsikringsskadeskjønn – ugyldig? – habilitetsmangler? – feil ved bevisbedømmelsen? – feil ved rettsanvendelsen?

Sikredes bolig brant i 2012. Det ble besluttet å avholde et forsikringsskadeskjønn. Det fremgikk av skjønnsprotokollen at skjønnsmenns inntekter fra selskapet de siste tolv måneder var hhv. 12 % og 15 %. Selskapet utbetalte i henhold til skjønnnet. Sikrede mente skjønnnet måtte tilsidesettes som ugyldig. For det første klaget hun på den fastsatte gjenoppføringsprisen i skjønnnet. Sikrede mente dette var satt for lavt i forhold til hva det var mulig å bygge opp boligen for – selv med enkel standard. Skjønnsmennene hadde videre ikke forstått hva som lå i begrepet fullverdiforsikring, og skjønnnet ble dermed satt for lavt. Uansett måtte skjønnnet settes til side som følge av at begge skjønnsmennene måtte anses inhabile som følge av høye inntekter fra selskapet siste år. Selskapet bestred at skjønnnet måtte settes til side. Nemnda kom til at skjønnnet var gyldig.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om at skjønn settes til side som ugyldig, og at det avholdes nytt skjønn i sak etter brannskadeoppgjør som følge av habilitetsfeil, feil ved rettsanvendelsen og feil ved bevisbedømmelsen.

Det oppsto brann i sikredes bolig den 26.11.2012, og boligen ble totalskadd.

Boligen var fullverdiforsikret i selskapet med forsikringssum kr 4 776 720.

Det ble besluttet å avholde et forsikringsskadeskjønn i henhold til vilkårene. Hver part skulle i den forbindelse oppnevne hver sin skjønnsmann.

Selskapet oppnevnte takstmann HB. Sikrede oppnevnte takstmann S etter tips fra selskapet.

Skjønn ble avholdt den 5.2.13 med partene, skjønnsmenn og oppmann tilstede.

Følgende fremgikk av skjønnsprotokollen som ble fylt inn på stedet:

2. SKJØNNSMENNENES HABILITET OG SAKKYNDIGHET

Skjønnsmennenes %-andel av total næringsinntekt siste 12 måneder.

Oppdrag fra selskapet til selskapets skjønnsmann utgjør: ca. 12 %

Oppdrag fra selskapet til sikredes skjønnsmann utgjør: ca. 15

Partenes standpunkt:

Ingen kommentarer til skjønnsmennenes habilitet og sakkyndighet.

4. GJENNOMGANG VILKÅR

Vilkårspunkt: 1,3 og 6

6. DIVERSE PROTOKOLLASNFØRSLER

Selskapet betaler skadelidtes utgifter til skjønnshonorar.

Protokollen omtaler videre hvilke poster som skulle beregnes, herunder gjenoppføringspris før skade, uten fradrag. Etter at skjønnsprotokollen var signert ble bygningen besiktiget, og bilder ble fremlagt.

I etterkant utarbeidet skjønnsmennene i fellesskap et skjønnsdokument. Gjenoppføringspris av bygningen uten fradrag, ble satt til kr 1 520 000, og merutgifter til kjente påbud ble satt til kr 385 000 eks. mva. Selskapet fremsatte på bakgrunn av dette et tilbud på totalt kr 2 045 000 eks. mva.

Sikrede mente at skjønnnet var satt for lavt, og selskapet ba skjønnsmennene om en uttalelse. Skjønnsmennene sto ved sin tidligere vurdering ved uttalelse.

Sikrede kontaktet et firma for gjenoppføring. Ifølge dette firmaet var skjønnnet satt for lavt til "at det var mulig å gjenoppføre en bolig i tilsvarende størrelse som opprinnelig bolig", jf. brev til selskapet av 5.4.17.

Sikrede klaget igjen, og viste til at skjønnsmennene ikke hadde vurdert boligens standard korrekt. Dyre detaljer og materialer samt senere tids oppussing synes heller ikke å være vektlagt. Omsetningsverdien og markedsleieprisen måtte videre være satt altfor lavt. Selskapet opprettholdt sin vurdering men gav sikrede utsatt frist for gjenoppføring.

Sikrede innhentet en vurdering fra en antikvar i kommunen som vurderte verdien av bygningen i antikvarisk forstand.

Selskapet økte utbetalingene til sikrede noe, blant annet for økte kostnader med vanntilførselen til huset. Det var forøvrig ikke enig i at skjønnnet måtte settes til side som ugyldig. Saken ble derfor klaget inn til Finanklagenemnda.

Sikrede krever at skjønnnet må settes til side som ugyldig som følge av feil ved saksbehandlingen, bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen.

Sikrede mener for det første at skjønnnet er vilkårlig. Det er blant annet vist til det store avviket mellom faktiske kostnader og skjønnnet. Videre må skjønnsmennene ha misforstått hva en fullverdiforsikring er, i og med at skjønnsmann S har vært opptatt av å opplyse sikrede om at hun ikke skal tjene på erstatningsoppgjøret.

Skjønnsmennene på begge sider må dessuten anses å være inhabile på bakgrunn av at de hadde hatt hhv. 12 og 15 % av sin inntekt fra selskapet de siste tolv månedene. I den forbindelse er det vist til at Høyesterett tidligere, i sak Rt. 1993 s. 1160, har ansett 19 % å være for mye. Sikredes skjønnsmann var dessuten valgt ut i fra tips fra selskapet. Selskapet har selv rutiner for å ikke velge takstmenn som har mer enn 15 % av sin årlige inntekt fra selskapet, og det burde derfor ikke vært tipset om denne takstmannen til sikrede.

Selskapet anfører at skjønnnet er bindende. Sikrede kan ikke nå frem med en inhabilitetsinnsigelse etter så lang tid. Det fremgikk også av skjønnsprotokollen at sikrede ikke hadde innvendinger til at skjønnsmennene hadde hhv. 12 og 15 % av sin siste års inntekt fra forsikringsselskapet. Problemstillingen er heller ikke den samme i denne saken og i den refererte høyesterettsdom. Utfallet kan derfor ikke sammenlignes direkte. Relevante og kvalifiserte takstmenn vil nesten alltid ha noe oppdrag fra et eller flere forsikringsselskaper pga. et begrenset marked for deres tjenester.

Verdien og grunnlaget i skjønnnet er i utgangspunktet bindende fastsatt, og det er vanskelig for selskapet å overprøve skjønnsmennenes vurdering. Skjønnsmennene har flere ganger fått seg forelagt sikredes krav om å øke gjenoppføringsverdien av skjønnnet, uten å ta dette til følge.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er hvorvidt skjønnnet må kjennes ugyldig som følge av saksbehandlingsfeil, feil rettsanvendelse og/eller bevisbedømmelse.

Utgangspunktet er at skjønnnet er bindende for begge parter. Skjønnnet kan imidlertid kjennes ugyldig hvis det bygger på uriktig rettsanvendelse, uriktig saksbehandling eller uriktig bevisvurdering, jf. Arntzen: Forsikringsrett 1993, s. 351.

Sikrede anfører at gjenoppføringskostnaden er satt for altfor lavt i forhold til uttalelsen fra S. om hva det er mulig å gjenoppføre for. Dessuten fremgår det ikke av skjønnnet at det er tatt hensyn til dyre tapeter, profesjonell oppussing av deler av boligen og solide materialer som var benyttet i bygget. Kvadratmeterkostnaden for nybygg er dessuten generelt vesentlig høyere. Disse forholdene er forelagt skjønnsmennene, og de har ikke funnet grunnlag for å revidere verdiansettelsen. Nemnda har ikke grunnlag for å overprøve dette, jf. for så vidt FinKN-2019-192.

Sikrede anfører at det er feil ved rettsanvendelsen ved at skjønnsmennene har misforstått reglene om fullverdiforsikring, og viser til at sikredes skjønnsmann skal ha uttalt til sikrede at hun ikke skulle tjene på forsikringsoppgjøret.

Fullverdiforsikring betyr at selskapet innestår for at forsikringssummen til enhver tid er høy nok til å dekke forsikringens forsikringsverdi, som er gjenoppføringskostnadene for en tilsvarende bygning på skadedagen. Dermed unngår man problemet med underforsikring, jf. Bull, Forsikringsrett, s. 447. Hvis forsikringssummen overstiger forsikringsverdien, foreligger det i utgangspunktet overforsikring, og sikrede har kun krav på dekning for forsikringsverdien. Det er derfor ikke slik at sikrede uten videre har krav på angitt forsikringssum på kr 4 776 720. Sikrede har kun krav på dekning for gjenoppføringskostnadene, som ved skjønn fastsettes i skjønnnet. Dekning utover dette vil gi sikrede en gevinst i forhold til taksert forsikringsverdi, og det har hun ikke krav på. Det er derfor riktig som skjønnsmannen sier at sikrede ikke skal tjene på oppgjøret. Nemnda kan derfor ikke se at det er dokumentert at skjønnsmannen har misforstått reglene.

Sikrede anfører at det foreligger inhabilitet fordi skjønnsmennene i saken har en andel på henholdsvis 12 og 15 % av siste års inntekt fra selskapet.

Saksbehandlingsreglene i forsikringsskadeskjønn er ikke lovregulert, men rettspraksis har anvendt prinsippene om habilitet i domstolloven § 108, jf. f.eks. Rt-2007-069. I FinKN-2019-192 aksepterte nemnda at en skjønnsmann hadde inntekt fra selskapet på 4 % av årsinntekt og uttalte at "Dette er ikke i en størrelsesorden som kan medføre inhabilitet, jf. Rt-1993-1160, hvor det dreide seg om 19 %". Saken her er likevel noe mer tvilsom fordi prosentsatsene er på hhv. 12 og 15 %, og etter det opplyste har selskapet rutiner for å unngå takstmenn som har over 15 % avlønning fra selskapet siste 12 måneder. Nemnda forstår skjønnsprotokollen slik at sikrede ble opplyst om lønnsforholdene til takstmennene før skjønnnet ble avholdt. Sikrede har selv utpekt egen skjønnsmann og hadde ikke innvendinger til disse opplysningene da de ble fremlagt før skjønnnet. Nemnda mener hun burde reagert på habilitetsspørsmålet før skjønnnet ble avholdt og derfor vanskelig kan bli hørt med dette i ettertid når hun hadde kunnskap om skjønnsmannens lønnsforhold.

Nemnda peker også på at det er vanskelig å unngå at ikke takstmenn har inntekter fra involverte forsikringsselskaper. Forsikringsmarkedet i Norge domineres av få store aktører, og det blir derfor vanskelig å finne takstmenn som ikke har oppdrag fra disse aktørene og samtidig har den kompetansen som er nødvendig. Nemnda mener derfor at det ikke foreligger inhabilitet i dette tilfellet.

Nemnda kan etter dette ikke finne grunnlag for å sette skjønnnet til side.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Elisabeth Okkenhaug (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).